

CEM DURAN UZUN**Kaşıkçı olayı ve Türkiye'nin egemenlik hakları**

Gazeteci [Cemal Kaşıkçı](#)'nın [Suudi Arabistan](#)'ın İstanbul'daki konsolosluğunda kayboluşu hem siyasi hem de hukuki yönleri olan bir sorun haline dönüştü. Bu yazıda olayın hukuki yönü ve ihtimal dahilindeki bazı sonuçları ele alınacak. Elimizdeki bilgilere göre Kaşıkçı bazı işlemler yapmak üzere 28 Eylül'de Suudi Arabistan'ın İstanbul Konsolosluğuna başvuruyor ancak konsolosluk yetkilileri istediği evrakın hazırlanması için kendisine 2 Ekim'e randevu veriyor. 2 Ekim günü konsolosluğa giren Kaşıkçı'dan o günden bu yana haber alınamıyor.

Kaşıkçı'nın kaçırıldığı, öldürüldüğü veya işkenceye tabi tutulduğu yönünde iddialar var. Kaşıkçı'nın konsolosluğa girişine ilişkin görüntülerin tespit edilmesi ancak çıkış görüntülerinin olmaması, Suudi Arabistan-İstanbul arası yaşanan hava trafiği ve bu süreçte kısa süreliğine [Türkiye](#)'de kalıp ayrılan Suudi görevliler şüpheleri artırıyor. Ayrıca konuyla ilgili her gün Türk basını ve yabancı basına önemli bilgiler yansıyor.

Olayla ilgili 2 Ekim'de İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatılmış olup soruşturma halen devam etmektedir. Soruşturma kapsamında konsolosluğun aranması talebi Suudi makamlarınca onaylandı ve arama yapılacaktır. Soruşturma derinleşerek devam ediyor. Söz konusu olay Türk toprakları içinde ancak Suudi konsolosluğunda meydana geldiği için konuya hem iç hukuk hem de uluslararası hukuk bakımından yaklaşılmaması gerekir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki **bu olay Türkiye'nin PKK ve FETÖ gibi terör örgütü mensuplarının Türkiye'ye iadesi talepleriyle benzer değildir**. Kaşıkçı hakkında Suudi Arabistan'da bir soruşturma olmadığı gibi hakkında yakalama kararı da yoktur. Yani Kaşıkçı iadesi istenen bir suçlu değildir. Oysa PKK ve FETÖ mensupları Türkiye'de yargılanmakta, haklarında yakalama ve tutuklama kararları verilmekte ve mahkemelerce verilmiş bu kararlara dayanarak uluslararası hukuk çerçevesinde iadeleri istenmektedir. Benzer şekilde Türk güvenlik birimlerinin bazı yabancı ülkelerde yaptıkları operasyonlar ve bu operasyonlar sonucu aranan bazı kişilerin Türkiye'ye getirilmesi o ülkelerin yetkililerinin onayıyla ve bazen de ortak olarak yürütülmüştür. Yani Türkiye başka bir ülkenin topraklarında o ülkenin egemenliğini ihlal ederek operasyonlar yapmamıştır.

Yetki Türk yargısında

Olayla ilgili ortaya atılan iddialar Kaşıkçı'nın zorla alıkonulduğu, kaçırıldığı, işkence gördüğü ve

öldürüldüğü şeklindedir. Söz konusu fiiller Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) düzenlenen çok sayıda suçta sebebiyet verir ve savcılık bu iddiaları haber alır almaz soruşturmaya başlamakla görevlidir. **Yargı yetkisini kullanmak devletin egemenliğinin bir ifadesidir.** Buna göre devletin hukuki uyumsuzlukları çözmesi, daha da önemlisi suçları yargılayıp ceza vermesi ve cezalarını infaz etmesi egemenliğinin temel göstergelerindedir. Devletin bu egemenliğine dayalı yargı yetkisinin alanı ise esasen kendi topraklarıdır. TCK'ya göre "Türkiye'de işlenen suçlar hakkında Türk Kanunları uygulanır" **(m.8). Türkiye Cumhuriyeti topraklarında işlenen suçlarla ilgili yargılama yetkisi -suçlu ve/veya mağdur yabancı olsa dahi- Türk mahkemelerine aittir.**

Konsolosluk binası Suudi Arabistan'ın toprağı kabul edildiğı için suç Türkiye topraklarında işlenmemiştir denilse dahi suçun Türkiye'nin zararına işlenmiş olması Türk mahkemelerini yetkili kılar. "Yabancı tarafından işlenen suç" başlıklı TCK'nın 12. maddesine göre "Bir yabancı, 13'üncü maddede yazılı suçlar dışında, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı en az bir yıl hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede Türkiye'nin zararına işlediğı ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, Türk kanunlarına göre cezalandırılır." Bu hüküm de Kaşıkçı olayında Türk mahkemelerine yargılama yetkisi tanımaktadır.

İddia konusu fiillerin konsolosluk binasında gerçekleştirilmesi ve uluslararası hukuk açısından konsolosluk binalarının o ülkenin toprağı kabul edilmesi soruşturma makamlarını sınırlandırmaktadır. Konuyla ilgili 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi'nin 31. maddesine göre konsolosluk binalarının dokunulmazlıkları vardır. Nitekim Kaşıkçı olayında Suudi makamları izin verdiği için Konsolosluk binasında arama yapılacaktır. Aynı sözleşmenin 41. maddesine göre konsolosun veya konsolosluk memurlarının ağır bir suç halinde ve yetkili adli makamın kararıyla tutuklanmaları veya gözaltına alınmaları mümkündür. Ancak bu maddeye göre bir adli işlem yapılabilmesi için konsolosluk çalışanlarını suçlamaya imkan tanıyacak somut delillere erişmiş olmak gerekiyor.

Sözleşmenin 43. maddesi görev ile ilgili suçlamalar için istisna getirirse de Kaşıkçı olayı bu maddenin kapsamına girmemektedir. Maddeye göre "Konsolosluk memurları ve konsolosluk hizmetlileri, resmi görevlerinin yerine getirilmesi sırasında işledikleri fiillerden dolayı kabul eden devletin adli ve idari makamlarının yargısına tabi değildirler." Bir insanın kaçırılması veya öldürülmesi resmi görevin yerine getirilmesi olarak kabul edilemeyeceğı için Suudi şüpheliler bu hükümden yararlanamaz. Görüldüğü üzere uluslararası hukuk açısından konsolosluklara ilişkin dokunulmazlık büyükelçiliklere nazaran daha zayıf olsa da mevcut olayda çeşitli hukuki engeller ve fiili zorluklar söz konusu.

Bütün bu verilere göre **Cemal Kaşıkçı'nın kayboluşu ve başına gelenler doğrudan Türkiye'nin egemenliği ve güvenilirliğiyle ilgili bir olaydır ve bu olay Türk yargısının yetki alanındadır** diyebiliriz. Bu sebeple -çeşitli hukuki sınırlamalara rağmen- Türkiye Cumhuriyeti devleti uluslararası hukuk ve diplomatik teamüller çerçevesinde bu olayı aydınlatmak ve sorumluları yargı önüne çıkarmak konusunda yetkilidir.

Yasal Uyarı: Yayınlanan köşe yazısı/haberin tüm hakları Turkuvaz Medya Grubu'na aittir. Kaynak gösterilse veya habere aktif link verilse dahi köşe yazısı/haberin tamamı ya da bir bölümü kesinlikle kullanılamaz.

Ayrıntılar için lütfen tıklayın.

YAZARIN ÖNCEKİ YAZILARI

Tüm Yazıları >

- > **OHAL sonrası terörle mücadele (21.7.2018)**
- > **Cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş ve uyum kararnameleeri (7.7.2018)**
- > **Seçim güvenliği ve sandıkların birleştirilmesi (2.6.2018)**

